

ПРАВознавство
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Для всіх (окрім D8 Право)
Спеціальність	Для всіх (окрім D8 Право)
Освітня програма	Всі освітньо-професійні програми (окрім «Право»)
Статус дисципліни	Нормативна (цикл загальної підготовки)
Форма навчання	Очна (денна)/Дистанційна
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній або весняний семестр
Обсяг дисципліни	2 кредити / 60 годин Денна форма навчання: лекції - 18 год., семінарські - 18 год., самостійна робота - 24 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік /МКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	НПП кафедри КІГАП
Розміщення курсу	Classroom, Moodle (платформа «Сікорський»)

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Правознавство» є обов'язковою складовою циклу загальної підготовки. Підвищуючи рівень правових знань студентів як поінформованих, активних і відповідальних громадян держави, майбутніх високоосвічених спеціалістів в різних галузях економіки, а також виховуючи у студентів високий рівень правосвідомості і правової культури, викладання правознавства сприятиме розбудові демократичної, правової держави і громадянського суспільства в Україні.

Вивчення дисципліни сприятиме студентам не лише ефективніше здійснювати в майбутньому свої професійні функції, але й бути активним учасником суспільно-політичного життя країни, правильно орієнтуватись у правовому полі держави, проявляти підприємницьку ініціативу, захищати свої права, реалізовуватись в умовах конкурентного суспільства.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатності розуміти і використовувати норми конституційного, адміністративного, кримінального, трудового, цивільного, сімейного права у повсякденному житті і професійній діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є суспільні відносини, що регулюються нормами основних галузей публічного та приватного права України, а також правові механізми реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, організації діяльності органів державної влади, правового статусу особи та інших суб'єктів права.

Навчальна дисципліна, у взаємозв'язку з іншими освітніми компонентами, сприяє формуванню професійної підготовки студентів в межах обраної спеціальності та освітньої програми, а також забезпечує розвиток відповідних компетентностей, зокрема:

Компетентності, які опанують студенти після засвоєння курсу:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність критично оцінювати результати своєї діяльності в професійній сфері, навчанні і приймати обґрунтовані рішення з урахуванням наукових, соціальних, етичних, правових, економічних аспектів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Правознавство» належить до обов'язкових дисциплін і знаходиться у зв'язку з іншими дисциплінами циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів. Її опанування ґрунтується на загальних уявленнях про суспільні процеси, державу і право, набутих після вивчення шкільного курсу з основ правознавства, а також на сформованих навичках роботи з текстами, критичного мислення та базової інформаційної грамотності.

<i>Результати навчання, які формуються освітнім компонентом</i>	<i>Як, яким чином, за допомогою яких методів формуються результати навчання</i>	<i>Як перевіряється формування результатів навчання</i>
1) Знання і розуміння сутності права та основ правового регулювання в Україні;	Методика опанування навчальної дисципліни: лекційні заняття, семінарські (практичні) заняття, самостійна робота студента	Поточний контроль здійснюється через: – опрацювання лекційного матеріалу (ведення конспекту, робота з підручниками та нормативно-правовими актами); – участь у практичних (семінарських) заняттях (усні відповіді, підготовка доповідей з проблемних правових питань, вирішення ситуаційних задач (кейсів)); – виконання тематичних контрольних робіт; – проходження модульної контрольної роботи.
2) Знання і розуміння конституційних прав і свобод людини і громадянина, їх гарантій та конституційних обов'язків;	Формування результатів навчання здійснюється з використанням таких методів : - пояснювально-ілюстративний (подача теоретичного матеріалу у формі лекцій з демонстрацією прикладів правозастосування); - репродуктивний (вирішення типових	Календарний контроль : проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу. Семестровий контроль : залік.

	ситуацій шляхом виконання практичних завдань і кейсів);	
3) Знання прав (обов'язків) працівника та вимог трудового законодавства України, в обов'язі, необхідному для професійної діяльності, вміння їх правильно використати (виконати) та захистити в конкретних життєвих ситуаціях;	- проблемно-пошуковий (аналіз правових ситуацій із метою самостійного формулювання висновків і пошуку оптимального правового рішення); - частково-пошуковий (евристичний) (обговорення законодавчих новацій, формування навичок критичного аналізу та пошуку альтернативних правових рішень);	
4) Вміння самостійно захищати свої права як споживача товарів і послуг;	- дослідницький (самостійне ознайомлення з нормативно-правовим актами, підготовка аналітичних доповідей);	
5) Вміння правильно тлумачити положення нормативно-правових актів	- інтерактивний (участь у дискусіях, колективне розв'язання проблемних правових питань, що сприяє формуванню комунікативних і аналітичних компетентностей)	

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи публічного права

Тема 1. Основи конституційного права

Тема 1.1. Загальні положення конституційного права України

Тема 1.2. Державна влада в Україні

Тема 1.3. Права людини в Україні

Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права України

Тема 2.1. Основи адміністративного права України

Тема 2.2. Основи кримінального права

Розділ 2. Основи приватного права

Тема 3. Основи трудового права України, режим праці та відповідальність працівників

Тема 3.1. Основи трудового права України

Тема 3.2. Режим праці і відповідальність працівників

Тема 4. Основи цивільного права України

Тема 5. Основи сімейного права України

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Основи правознавства : навч. посіб. для здобувачів освіти неюрид. О-75 спец. / уклад.: Світлана Євгенівна Булавина, Юрій Петрович Крисюк, Ольга Михайлівна Юхимюк; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. М. Яцишина. 3-тє вид., зі змінами та доповн. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 196 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23219/3/osn_pravozn_neyur.pdf (дата звернення: 20.05.2025).
2. Правознавство : навч. посіб. / М. М. Пендюра, О. Я. Лапка, А. Л. Калінюк та ін. Київ: 7БЦ, 2022. 548 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/36fd701c-223c-483a-9e3e-43465b4277e1/content?authuser=0> (дата звернення: 20.05.2025).
3. Правознавство : навч. посібник для здобувачів вищої освіти неюридичних спеціальностей / кол. авт.; за заг. ред. к.ю.н., доц. Т.М. Лежнєвої. Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. 204 с. URL: <http://dgu.com.ua/bitstream/123456789/335/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2005.05.22.pdf> (дата звернення: 20.05.2025).
4. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. URL: <https://old.duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznavstvo.pdf> (дата звернення: 20.05.2025).
5. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / авторський колектив ; керівник Ю. В. Ломжець. Миколаїв : НУК, 2020. 208 с. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5fcabc18-ec64-4222-9b6b-48f21c543941/content> (дата звернення: 20.05.2025).

Нормативно-правові акти:

6. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
7. Декларація про державний суверенітет України № 55-ХІІ від 16.07.1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, N 31, ст.429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
8. Акт проголошення незалежності України: прийнятий Постановою Верховної Ради Української РСР № 1427-ХІІ від 24.08.1991 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
9. Про громадянство України: Закон України № 2235-ІІІ від 18.01.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14> (дата звернення: 20.05.2025).
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України № 3671-VI від 08.07.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
11. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України № 1207-VII від 15.04.2014 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України № 794-VII від 27.02.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
13. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України № 3166-VI від 17.03.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
14. Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VIII від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 20.05.2025).

16. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України № 8073-X від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
17. Про державну службу: Закон України № 889-VIII від 10.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
18. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
19. Кодекс законів про працю України: затверджений Законом України № 322-VIII від 10.12.1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
20. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-IX від 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 20.05.2025 р.).
21. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного суду України № 9 від 06.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
22. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
23. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 (із змінами); <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 20.05.2025).
24. Сімейний кодекс України № 2947-III від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 20.05.2025).
25. Вебінар «Відновне правосуддя»; <https://www.youtube.com/watch?v=n8nat4ln760>

Інформаційні ресурси:

- Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua>
- Офіційний веб-сайт Європейського Суду з прав людини: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
- Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: <http://www.ombudsman.gov.ua/>
- Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
- Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України: <http://old.minjust.gov.ua/>
- Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua/>
- Єдиний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>
- Судова влада України: <http://court.gov.ua>

Інформаційні ресурси КПІ ім. Ігоря Сікорського:

1. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://www.library.kpi.ua/>
2. Електронний архів наукових та освітніх матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://www.ela.kpi.ua/>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна передбачає проведення 9 лекцій та 9 семінарських (практичних) занять.

На лекціях застосовуються нові технології навчання, зокрема, мультимедійні електронні засоби (презентації); а також можливі лекції-дискусії з метою активізації навчального процесу. В тому числі, лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання здобувачам щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або стосовно матеріалу з попередніх тем.

Практичні (семінарські) заняття передбачають обговорення окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, розв'язування практичних задач, аналіз змодельованих

життєвих ситуацій та обговорення результатів індивідуальних завдань студентів (у разі якщо такі завдання передбачені робочим навчальним планом), проведення заходів контролю засвоєння матеріалу. Метою практичних (семінарських) занять є поглиблення і закріплення знань, які студенти отримують на лекціях, формування вміння вести дискусію, висловлювати аргументовану думку, критично оцінювати свої та чужі висловлювання, отримання навичок працювати з базами законодавства України, Єдиним державним реєстром судових рішень.

У процесі викладання навчальної дисципліни можуть застосовуватись методи «мозкового штурму», кейс-метод, метод Прес, які допомагають покращити результативність і засвоєння матеріалу, допомагають навчитись висловлювати свою думку, обґрунтовувати та аргументувати її.

Відповідно до навчальних планів факультетів (інститутів), студенти денної форми навчання виконують модульну контрольну роботу наприкінці семестру за навчальним матеріалом, опрацьованим протягом усього семестру.

МКР виконується у формі тестового завдання, яке розміщується на дистанційній навчальній платформі (доступ до тесту відкривається у визначений викладачем день, на виконання завдання передбачено обмежений час, після чого доступ до тесту блокується).

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 25 (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал; неправильна відповідь — 0 балів).

Лекційні заняття

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на інформаційні джерела)</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
1.	Розділ 1. Основи публічного права Тема 1. Основи конституційного права Тема 1.1. Загальні положення конституційного права України Характеристика конституційного права як галузі права України. Конституція: поняття, види. Загальна характеристика Конституції України. Засади державного ладу України. Правовий статус особи. Громадянство: поняття, підстави набуття і припинення. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 7, 8, 9, 10, 11</i>
2.	Тема 1.2. Державна влада в Україні Народовладдя в Україні. Поділ державної влади. Конституційно-правовий статус вищих органів державної влади в Україні. Президент України. Верховна Рада України. Кабінет Міністрів України та органи виконавчої влади. Судоустрій в Україні. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 12, 13, 14</i>
3.	Тема 1.3. Права людини в Україні Міжнародно-правові стандарти прав і свобод людини і громадянина. Права людини: світовий вимір. Права людини: український контекст. Філософія прав людини. Види прав людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки громадян України. Конституційні гарантії правосуддя <i>Базова література: 1, 2, 3, 4, 5</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 15</i>
4.	Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права України Тема 2.1. Основи адміністративного права України Загальна характеристика адміністративного права як галузі права України. Адміністративно-правові відносини. Основи державного управління і державної служби. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Окремі види адміністративних правопорушень. Адміністративні стягнення: види і порядок застосування.

	<i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 16, 17</i>
5.	Тема 2.2. Основи кримінального права Поняття, ознаки і види кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення. Кримінальна відповідальність. Вік кримінальної відповідальності. Осудність, неосудність, обмежена осудність особи. Окремі види злочинів. Покарання за злочин: мета застосування, види покарань. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 18</i>
6.	Розділ 2. Основи приватного права Тема 3. Основи трудового права України, режим праці та відповідальність працівників Тема 3.1. Основи трудового права України Характеристика трудового права як галузі права України. КЗпП України. Праця, види праці; право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника і роботодавця: підстави і порядок. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 19, 20, 21</i>
7.	Тема 3.2. Режим праці і відповідальність працівників Робочий час і час відпочинку. Регулювання праці в умовах воєнного часу. Спрощений режим регулювання праці. Нефіксований робочий час. Дистанційна і надомна робота. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність працівників. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 19, 20, 21</i>
8.	Тема 4. Основи цивільного права України Характеристика цивільного права як галузі права України та відносин, що ним регулюються. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Фізична і юридична особа. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність фізичної і юридичної особи. Власність, види власності, право власності. Окремі види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за завдану майнову, моральну шкоду. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 22, 23</i>
9.	Тема 5. Основи сімейного права України Характеристика сімейного права як галузі права України та відносин, що ним регулюються. Шлюб. Порядок укладання шлюбу, види шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Особисті та майнові права і обов'язки батьків та дітей. <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 24, 25</i>

Практичні (семінарські) заняття

№ з/п	Назва теми практичного (семінарського) заняття
1	2
1.	Розділ 1. Основи публічного права Тема 1. Основи конституційного права Тема 1.1. Загальні положення конституційного права України <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 7, 8, 9, 10, 11</i>

2.	Тема 1.2. Державна влада в Україні <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 12, 13, 14</i>
3.	Тема 1.3. Права людини в Україні <i>Базова література: 1, 2, 3, 4, 5</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 15</i>
4.	Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права України Тема 2.1. Основи адміністративного права України <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 16, 17</i>
5.	Тема 2.2. Основи кримінального права <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 6, 18</i>
6.	Розділ 2. Основи приватного права Тема 3. Основи трудового права України, режим праці та відповідальність працівників Тема 3.1. Основи трудового права України <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 19, 20, 21</i>
7.	Тема 3.2. Режим праці і відповідальність працівників <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 19, 20, 21</i>
8.	Тема 4. Основи цивільного права України <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 22, 23</i>
9.	Тема 5. Основи сімейного права України <i>Базова література: 1, 2, 3, 4</i> <i>Нормативно-правові акти: 24, 25</i>

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Видами самостійної роботи студента є: підготовка до семінарських (практичних) занять, вирішення ситуаційних завдань, опрацювання матеріалу лекцій, на що відводиться 24 години.

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин СРС
1	Підготовка до практичних (семінарських) занять	16
2	Підготовка до МКР	2
3	Підготовка до заліку	6
Всього		24

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Правознавство» проводяться у формі лекційних та семінарських (практичних) занять. Також можливе винесення окремих питань (завдань) на самостійне опрацювання.

На **лекціях** викладач акцентує увагу студентів на ключових питаннях дисципліни, може подавати матеріал у вигляді аналізу життєвих ситуацій. Лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або матеріал попередніх тем.

Метою **семінарських (практичних) занять** є поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок працювати з чинними нормативно-правовими актами та спеціальною літературою при вирішенні ситуаційних вправ (кейсів) індивідуально або малими групами; формування умінь аргументовано доводити власну точку зору з

посиланням на чинні нормативно-правові акти.

Також на семінарських (практичних) заняттях можливе виконання самостійних робіт для засвоєння попередньо опрацьованого матеріалу.

Теми і питання для семінарських (практичних) занять, завдання для самостійної роботи, передбачені робочою програмою дисципліни, є доступними на платформі Сікорський (Classroom/Moodle), де розміщено курс «Правознавство».

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях і семінарських (практичних) заняттях.

Відвідування лекцій та семінарських (практичних) занять – фактична присутність на занятті – **не оцінюється**. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання практичних робіт та тематичних завдань.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Складання тем пропущених семінарських (практичних) занять відбувається шляхом співбесіди з викладачем в межах часу, передбаченого у навантаженні викладача для проведення консультацій з дисципліни. Викладач визначає день і час проведення консультацій на кафедрі (ауд. 329-19, корпус 19) або дистанційно в режимі відео-конференцій (Zoom, Google Meet).

Правила поведінки на заняттях

Активна участь студента на заняттях необхідна.

На заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

На семінарському (практичному) занятті студент може використовувати підготовлені ним письмові нотатки (тези відповіді) з питань теми заняття (або передбачених завдань), але під час самої відповіді студентові не бажано читати заздалегідь написаний текст, а висловлюватися «своїми словами». Відповідь (повідомлення, доповідь) студента має бути самостійною, а не текстами сформованими генеративними текстовими моделями чи іншими програмними засобами.

Якщо заняття відбувається в дистанційному режимі (з використанням платформ Zoom, GoogleMeet тощо), під час відповіді студенти **обов'язково** повинні вмикати відеозв'язок.

Організаторами лекційних і семінарських занять в дистанційному режимі можуть бути і студенти, і викладач: на кожне заняття на пошту викладача, академічної групи (або в Telegram) надсилається щоразу новий лінк або заняття проводяться за постійним посиланням (лінком).

Заохочувальні бали нараховуються за участь у конференції з публікацією тез або публікація наукової статті у фаховому виданні (5 балів - тези; 10 балів - стаття), участь у роботі проблемного гуртка (5 балів), інші види додаткової активності студента в межах предмету дисципліни* – до 10 балів.

*До прикладу, студенти можуть додатково отримати заохочувальні бали за проходження сертифікованих онлайн-курсів на освітніх платформах (наприклад, Prometheus, HELP PC, EdEra, Дія.Освіта тощо) зміст яких відповідає тематиці навчальної дисципліни «Правознавство», при визнанні результатів навчання у відповідному порядку (3 бали за 1 онлайн-курс, максимум 2 онлайн-курси). Детальніше у розділі «Неформальна/інформальна освіта».

Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Академічна доброчесність

Роботи, які виконані з порушенням правил академічної доброчесності – **не оцінюються** (0 балів).

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: проводиться шляхом опитування, контролю засвоєння навчального матеріалу (задачі, моделювання життєвих ситуацій) на семінарських (практичних) заняттях, виконання тематичних контрольних робіт та МКР, які проводяться у формі тестових завдань.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання (надання відповіді на конкретне питання або пояснення ходу розв'язання задачі, кейсу)
- Участь у дискусіях на заняттях
- Доповнення, запитання до того, хто відповідає
- Письмові завдання (тести, контрольні роботи)
- Самостійне опрацювання тем

Система оцінювання

Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
Відповіді, доповіді, вирішення ситуаційних вправ(кейси, задачі) на семінарських (практичних) заняттях	45	0-5	9	45
Тематична контрольна робота	30	0-15	2	30
Модульна контрольна робота	25	0-25	1	25
Всього				100

Критерії оцінки відповідей на семінарських (практичних) заняттях:

- **5 балів** – активна участь у проведенні заняття, надання повної і аргументованої, логічно викладеної і цікавої доповіді, відповіді; висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів;
- **4 бали** – активна участь у проведенні заняття, надання правильних відповідей з незначними помилками, порушеннями логіки викладення відповіді або вдале доповнення відповіді співрозмовника;
- **3-2 бали** – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу;
- **1 бал** – відповідь, яка свідчить про нерозуміння суті питання, але намагання надати відповідь; студент дав правильну доповнив відповідь іншого студента, але активної участі в занятті не приймав.

Критерії оцінки вирішення ситуаційних вправ (кейси, задачі) на семінарському (практичному) занятті:

- **5 балів** - використовуючи чинне законодавство студент правильно виконав завдання ситуаційної вправи з відповідним обґрунтуванням своєї відповіді;
- **3-4 бали** - при вирішенні завдання ситуаційної вправи студент допустив незначне порушення логіки її розв'язання;
- **1-2 бали** - студент вирішив ситуаційну вправу з чисельними грубими помилками або відповідь не містить посилань на нормативно-правовий акт, або виконане завдання не містить обґрунтованої відповіді;
- **0 балів** - відповідь не по суті питання.

Тематичні контрольні роботи (ТКР): Ваговий бал тематичної контрольної роботи –15 балів. Перша тематична контрольна робота виконується в період проведення першого етапу календарного контролю, друга – в період другого його етапу.

Модульна контрольна робота (МКР): Відповідно до навчальних планів факультетів (інститутів) студенти денної форми навчання виконують *модульну контрольну роботу*: тестове завдання (максимальний бал – 25, кількість балів залежить від кількості правильних відповідей на завдання). МКР виконується наприкінці семестру за навчальним матеріалом, опрацьованим протягом всього семестру

Тестове завдання ТКР і МКР розміщується на дистанційній платформі навчання (доступ до тесту відкривається у визначений викладачем день, на виконання тесту студенти мають відведений час, після чого доступ до тесту блокується).

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу відповідно до графіку, встановленого Університетом. Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському (практичному) занятті. Рейтинг студента станом на час контролю (за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях) навчання автоматично відображається в його особистому кабінеті в системі <http://ecampus.kpi.ua/>.

Умовою позитивної оцінки кожного етапу календарного контролю є отримання студентом не менше 50% максимально можливого рейтингу станом на дату календарного контролю).

Семестровий контроль: залік.

Студенти, які набрали упродовж семестру рейтинг 60 балів і більше, отримують оцінку «автоматом» за результатами поточного контролю. Такі студенти можуть підвищити отриману «автоматом» рейтингову оцінку, склавши залік. При цьому бали, отримані за результатами поточного контролю, скасовуються, а оцінка таким студентам виставляється за результатами заліку.

Умови допуску до семестрового контролю: рейтинг не менше 30 балів за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях та виконання МКР.

Студенти, які набрали протягом семестру **0-29 балів**, до заліку не допускаються; такі студенти можуть отримати допуск до заліку за результатами складання тем пропущених занять, виконання контрольних заходів в межах часу, передбаченого у навантаженні викладача для проведення консультацій з дисципліни.

Студенти, які набрали протягом семестру **30-59 балів**, складають залік.

Залік складають студенти, які допущені до заліку, а також студенти, які бажають підвищити рейтингову оцінку з дисципліни, отриману «автоматом» за результатами поточного контролю. Залік проводиться шляхом виконання контрольної роботи (70 тестових питань на 70 балів) та співбесіди з викладачем на 30 балів. Загальна кількість можливих балів за залік – 100 балів. При цьому бали, отримані за результатами поточного контролю скасовуються, а оцінка виставляється за результатами заліку. Орієнтовний перелік питань наведено в Додатку А.

Критерії оцінки співбесіди на заліку, максимальна кількість балів - 30):

Повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	27-30
Не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях	20-26
Поверхнева відповідь; суттєві помилки у відповіді, що свідчать про неправильне чи неповне розуміння частини матеріалу, значні порушення логіки викладення матеріалу і обґрунтування	15-19
Неправильна відповідь на питання, що свідчить про незадовільне ознайомлення студента з навчальним матеріалом	8-14
Неправильна відповідь, що свідчить про нерозуміння матеріалу, але намагання студента висловити власне розуміння суті поставленого питання	1-7

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість поставити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з чим не погоджуються.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**Рекомендації студентам**

Готуючись до семінарського (практичного) заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень, необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем.

Якщо **лекційне заняття** припадає на святковий (неробочий) день, матеріал виноситься на самостійне опрацювання (викладач розміщує конспект лекції на платформі «Сікорський» чи Telegram групи).

Якщо **семінарське (практичне) заняття** припадає на святковий (неробочий) день, студентам необхідно виконати завдання відповідно до теми заняття до визначеної викладачем дати. Завдання розміщується на платформі «Сікорський» або в Telegram групи.

Увага! У разі, якщо навчальний процес відбувається дистанційно (online) у період дії воєнного стану і:

1) лекційне заняття за розкладом не відбулось або перервалось (повітряна тривога, раптова відсутність електрики у викладача, ...) – конспект лекції з відповідної теми розміщується викладачем на платформі «Сікорський» або в Telegram групи для самостійного опрацювання студентами;

- 2) семінарське (практичне) заняття за розкладом не відбулось або перервалось (повітряна тривога, раптова відсутність електрики у викладача, ...) – **виконане завдання* до теми заняття** всі студенти групи завантажують в Classroom/Moodle на перевірку;
- 3) студент був відсутнім на семінарському (практичному) занятті (хвороба, повітряна тривога, відсутність електрики, ...) – виконане завдання до теми заняття завантажуються в Classroom/Moodle на перевірку.

***Під «виконаним завданням» мається на увазі** підготувати стислі відповіді на всі теоретичні питання + розв'язати всі ситуаційні вправи (задачі/кейси) до теми заняття.

Поза аудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, роботі проблемного гуртка.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання можливе.

Неформальна/інформальна освіта

Визнання результатів навчання, набутих у межах неформальної або інформальної освіти регулюється «Положенням про визнання в КПІ ім. І. Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті» (<https://osvita.kpi.ua/node/179>), згідно з яким визнання результатів навчання здійснюється, як правило, **до початку семестру**.

Студенти також мають можливість перезарахувати окремі теми або розділи навчальної дисципліни «Правознавство» на підставі проходження онлайн-курсів/тренінгів національного або міжнародного рівня за умови, якщо зміст курсу відповідає тематиці дисципліни. **Курси добираються студентами самостійно та попередньо узгоджуються з викладачем.**

Перезарахування здійснюється на підставі заяви студента до викладача з прикріпленням сертифікатом (із зазначенням ПІБ студента, оцінки або відсотка проходження (не менше 75%)), що підтверджує успішне завершення курсу.

Викладач має право провести усну співбесіду зі студентом з метою підтвердження особистого та добросовісного опанування ним відповідного курсу.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується сервіс відео-конференцій Zoom, Google Meet, система підтримки навчального процесу «Електронний Кампус», платформа «Сікорський» ([Classroom](#), [Moodle](#)) та Telegram, за допомогою яких:

- 1) спрощується створення, поширення та виконання завдань;
- 2) здійснюється комунікація зі студентами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- 3) оцінюються навчальні завдання студентів;
- 4) ведеться облік виконання студентами індивідуального навчального плану з дисципліни, графіку виконання навчальних завдань та оцінювання студентів.

Орієнтовний перелік питань, які виносяться на семестровий контроль (залік), наведено у **Додатку А** до Силабусу.

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус) складено:

- Старшим викладачем кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Тихонюк Ольгою Володимирівною
- Доцентом кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права, к.ю.н. Поповим Костянтином Леонідовичем

- Старшим викладачем кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Лупак Жанною Петрівною

Ухвалено кафедрою інформаційного, господарського та адміністративного права (протокол № 15 від «26» травня 2025 року)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від «24» червня 2025 року).

Додаток А

Орієнтовний перелік питань для співбесіди на заліку

1. Які галузі права належать до публічного права?
2. Які галузі права належать до приватного права?
3. Чому конституційне право називають «державним правом», а Конституцію – «правом законів»?
4. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?
5. Чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?
6. Назвіть ознаки громадянського суспільства
7. В чому полягають особливості адміністративних відносин?
8. Хто є суб'єктами адміністративних відносин?
9. Що таке державні органи та з кого вони складаються?
10. Хто може бути державним службовцем?
11. Яку мету переслідують адміністративні стягнення?
12. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?
13. Що означає принцип кримінального права «без вказівки закону немає ні злочину, ні покарання»?
14. Як співвідноситься принцип індивідуалізації відповідальності та кримінальна відповідальність співучасників злочину?
15. Чи не є кара виявом принципу первісних часів «око за око, зуб за зуб»? Чому?
16. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині?
17. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення?
18. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності?
19. Назвіть умови, за яких необхідна оборона є правомірною.
20. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
21. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?
22. Відповідно до чинного законодавства про працю України поясніть, чому у разі досягнутої домовленості між працівником і роботодавцем про припинення трудових відносин за угодою сторін за наявності виданого відповідного наказу про звільнення працівника у роботодавця можуть виникнути проблеми з доведенням правомірності звільнення працівника, якщо працівник після звільнення звернеться до суду з позовом щодо неправомірного звільнення з роботи та поновлення на роботі?
23. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити, що таке трудова дисципліна?
24. Які види заохочень застосовуються до працівників, які сумлінно працюють? Чому це важливо робити?
25. Неофіційна назва чинного Цивільного кодексу України – «Економічна

конституція держави». Вважається, що застосування його положень призведе до значних суспільних зрушень і, таким чином, сприятиме розбудові в Україні громадянського суспільства та зростанню добробуту її громадян, оскільки безправний не може бути заможним. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому?

26. *Чому привласнення чужого авторства є посяганням на особисті немайнові блага, але при цьому має місце також заподіяння майнової шкоди?*

27. *Чинним Сімейним кодексом України передбачено, що якщо жінка і чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними під час спільного сімейного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. Чому застосування цієї правової норми на практиці пов'язано із значними труднощами?*

28. *Відповідно до чинного сімейного законодавства пояснити зміст поняття «наречений»/«наречена».*

29. *Що є підставою виникнення прав і обов'язків батьків і дітей?*

30. *Які види прав і обов'язків батьків і дітей розрізняють?*

31. *Чому у випадку, якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу?*